

PRZEMOC POLICJI

wobec osób pracujących seksualnie w Europie

DOKUMENT STRATEGICZNY | maj 2025

European Sex Workers' Rights Alliance | eswalliance.org

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
METODOLOGIA BADAŃ	5
POLICJANCI JAKO SPRAWCY PRZEMOCY: WYNIKI BADAŃ	9
PRZEMOC EMOCJONALNA I NĘKANIE	10
GROŻBY, PRZYMUS LUB SZANTAŻ ZE STRONY POLICJI	14
PRZEMOC FIZYCZNA	17
PRZEMOC SEKSUALNA	22
WNIOSKI	28
REKOMENDACJE	31

WPROWADZENIE

Kryminalizacja pracy seksualnej, wraz z innymi restrykcyjnymi przepisami wymierzonymi w osoby pracujące seksualnie, jest kluczowym czynnikiem, który negatywnie wpływa na prawa osób świadczących usługi seksualne, ich zdrowie fizyczne i psychiczne oraz podatność na przemoc. Badania wskazują, że represyjne polityki napędzają strategię egzekwowania prawa skoncentrowane na inwigilacji i karaniu, zamiast zapewniać bezpieczeństwo i dobrostan osób pracujących seksualnie. Polityki te utrudniają również osobom pracującym seksualnie dostęp do wymiaru sprawiedliwości i ochrony ze strony państwa, gdy doświadczają krzywdy.¹ Co więcej, strategię policyjną nastawioną na karanie i egzekwowanie prawa przyczyniają się do znacznej nierównowagi sił między osobami pracującymi seksualnie a policją, stwarzając okazje do nadużyć władzy przez funkcjonariuszy organów ścigania. Liczne badania dokumentują naruszenia praw osób świadczących usługi seksualne z rąk policji, ujawniając szeroki wachlarz nadużyć, w tym celowe zaniedbania, nękanie, stygmatyzację i dyskryminację. Co niepokojące, badania pokazują również, że funkcjonariusze policji – przedstawiciele państwa, których rolę powinno być zapewnianie ochrony i opieki –

sami dopuszczają się przemocy wobec osób pracujących seksualnie na całym świecie.²

Osoby pracujące seksualnie w Europie mają długą historię wspólnego oporu wobec przemocy i nadużyć ze strony policji. Jeden z najważniejszych momentów w tej walce miał miejsce w czerwcu 1975 roku, kiedy około 100 pracowników seksualnych przez ponad tydzień okupowało kościół Saint-Nizier w Lyonie we Francji. Zainicjowały one protest, żeby potępić nękanie i represje ze strony policji i domagać się sprawiedliwości społecznej i ochrony. Często uważana za symboliczne narodziny ruchu na rzecz praw osób pracujących seksualnie w Europie, okupacja w Lyonie zainspirowała podobne przejęcia kościołów w innych francuskich miastach i doprowadziła do powstania licznych kolektywów osób pracujących seksualnie w całej Europie, z których wszystkie zaangażowały się w ochronę swoich praw oraz ujawnianie nadużyć policji. Do dziś europejskie organizacje osób pracujących seksualnie mobilizują się przeciwko przemocy i nękanu ze strony policji, dokumentują naruszenia praw człowieka przez organy ścigania, wspierają swoją społeczność w dostępie do sprawiedliwości i ochrony oraz walczą o reformy prawne, które umożliwiłyby im życie wolne od policyjnych nadużyć.

1 Oliveira, A., Lemos, A., Mota, M. & Pinto, R. (2023). Understanding the Impact of EU Prostitution Policies on Sex Workers: A Mixed Study Systematic Review. *Sexuality Research and Social Policy*, 20, pp. 1448–1468. <https://doi.org/10.1007/s13178-023-00814-2>; Platt, L., et al. (2018). Associations Between Sex Work Laws and Sex Workers' Health: A Systematic Review and Meta-Analysis of Quantitative and Qualitative Studies. *PLOS Medicine*, 15(12), e1002680. <https://doi.org/10.1371/journal.pmed.1002680>.

2 Benoit, C., et al. (2016). Lack of Confidence in Police Creates a "Blue Ceiling" for Sex Workers' Safety. *Canadian Public Policy*, 42(4), pp. 456–468. <https://doi.org/10.3138/cpp.2016-006>; Crago, A.-L. (2015). *Failures of Justice: State and Non-State Violence Against Sex Workers and the Search for Safety and Redress*. Budapest: Sex Workers' Rights Advocacy Network (SWAN); Platt, L., et al. (2018). Associations Between Sex Work Laws and Sex Workers' Health: A Systematic Review and Meta-Analysis of Quantitative and Qualitative Studies. *PLOS Medicine*, 15(12), e1002680. <https://doi.org/10.1371/journal.pmed.1002680>.

Niniejszy raport stanowi kontynuację i rozwinięcie tych działań, dokumentując skalę oraz różne formy przemocy ze strony policji, jakich doświadczają osoby świadczące usługi seksualne w Europie. Skupia się on w szczególności na przemocy fizycznej, seksualnej i emocjonalnej, a także na groźbach, szantażu i przymusie ze strony policji. Przemoc doświadczana przez osoby pracujące seksualnie ma miejsce w kontekście codziennych działań policyjnych, interwencji nastawionych na karanie i egzekwowanie prawa oraz w sytuacjach, gdy osoby pracujące seksualnie wchodzą w kontakt z funkcjonariuszami policji

jako ofiary przestępstw. Raport ten opisuje również to, w jaki sposób różne czynniki, w tym przepisy prawa odnoszące się do pracy seksualnej, organizacja i warunki pracy oraz cechy demograficzne, takie jak status migracyjny i płeć kulturowa, wpływają na podatność osób pracujących seksualnie na przemoc ze strony policji.

W końcu, dokument analizuje rolę, jaką odgrywa policyjna przemoc w zwiększaniu ryzyka doświadczenia przemocy osób pracujących seksualnie oraz narażaniu ich na przemoc i nadużycia w kontekście pracy.

Ostrzeżenie dotyczące treści

Niniejszy raport zawiera opisy nadużyć, nękania i przemocy, które mogą budzić trudne uczucia w czytających go osobach. Zdecydowaliśmy się zamieścić cytaty z wywiadów nie w celu wzbudzania sensacji ani zaspokajania niezdrowej ciekawości, lecz dlatego, że są one kluczowe dla zrozumienia często brutalnej, szokującej rzeczywistości, z jaką mierzą się osoby pracujące seksualnie w kontaktach z policją. Cytaty zawarte w raporcie nie zostały dobrane w sposób przypadkowy ani w celu wywołania emocji; stanowią one empiryczne potwierdzenie ilustrujące nasze ustalenia. W związku z tym konieczne jest zamieszczenie ostrzeżenia o treści, ponieważ raport zawiera opisy wyjątkowo brutalnych i okrutnych działań funkcjonariuszy policji.

METODOLOGIA BADAŃ

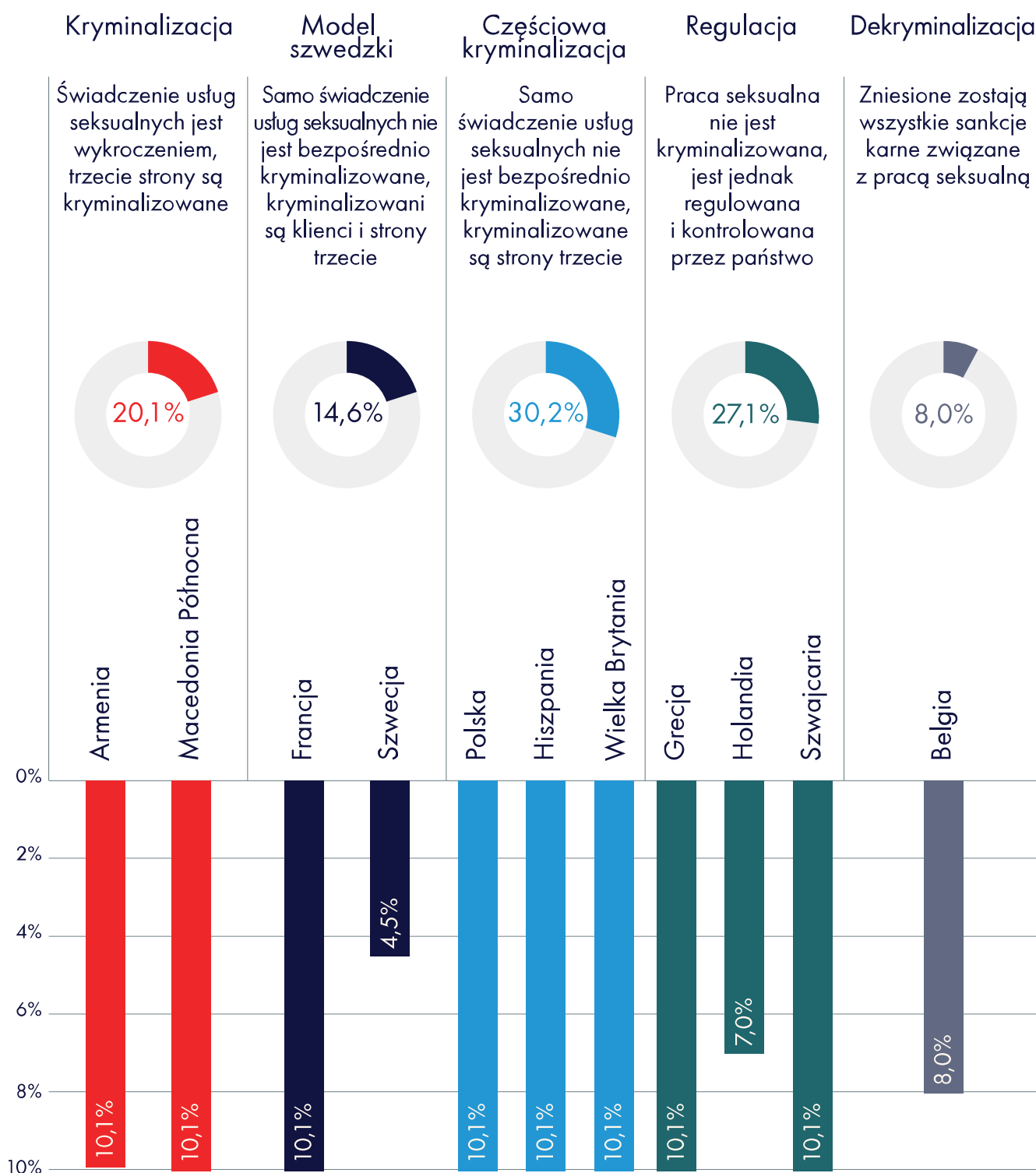
Ustalenia przedstawione w niniejszym dokumencie opierają się na szerszym projekcie badawczym opracowanym przez European Sex Workers' Rights Alliance we współpracy z 13 krajowymi organizacjami partnerskimi. Projekt ESWA realizowany w latach 2022-2024 i opisany bardziej szczegółowo w raporcie badawczym ["Exposed from all sides": The Role of Policing in Sex Workers' Access to Justice](#), koncentrował się na tym, jak rutynowe działania policji wobec osób pracujących seksualnie wpływają na ich życie oraz na możliwości dochodzenia sprawiedliwości. Raport ten opiera się na feministycznych partycypacyjnych badaniach w działaniu (FPAR), które wspierają zmiany strukturalne i włączają społeczności, których dotyczy badanie na wszystkich etapach procesu badawczego. W określaniu celów niniejszego projektu, opracowywanie metodologii badań, a także gromadzenie i analizowanie danych zaangażowane były organizacje kierowane przez osoby pracujące seksualnie i działające na rzecz ich praw.

Wyniki badań opierają się na częściowo ustrukturyzowanych wywiadach pogłębionych z osobami pracującymi seksualnie przeprowadzonych w 11 krajach europejskich. Większość wywiadów przeprowadzona została przez osoby pracujące seksualnie (badaczki i badaczy środowiskowych). Transkrypcje wywiadów zostały poddane analizie ilościowej w celu uzyskania wglądu statystycznego oraz jakościowej, z wykorzystaniem kodowania tematycznego, w celu uzyskania dogłębnego wglądu w doświadczenia osób uczestniczących w badaniu. Łącznie przeprowadzono wywiady ze 199 osobami pracującymi seksualnie,

zgodnie ze strategią celowego doboru próby, pozwalającą odzwierciedlić różnorodność warunków pracy i okoliczności, w jakich wykonują ją osoby pracujące seksualnie, a także ich statusu migracyjnego i płci (kulturowej).

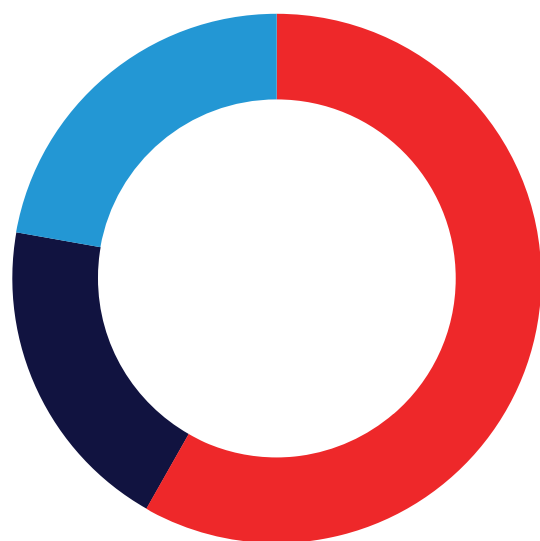
Spośród 199 osób, które wzięły udział w badaniu, 20,1% pracowało w systemie kryminalizacji (w Armenii i Macedonii Północnej), 27,1% w systemie regulacji (w Grecji, Holandii i Szwajcarii). Największa liczba osób uczestniczących (30,2%) pracowała w systemie częściowej kryminalizacji (w Polsce, Hiszpanii i Wielkiej Brytanii), podczas gdy osoby pracujące seksualnie działające w ramach modelu szwedzkiego (we Francji i Szwecji) stanowiły 14,6% naszej próby. 8% osób uczestniczących w badaniu pracowało w systemie dekryminalizacji (w Belgii). Biorąc pod uwagę to, że ten model prawny został w Belgii wprowadzony dopiero niedawno i mógł nie mieć jeszcze znaczącego wpływu na strategię działań policji, do celów naszej analizy grupujemy te dane razem z krajami, w których praca seksualna jest regulowana.

WYKRES 1: OSOBY BIORĄCE UDZIAŁ W BADANIU WEDŁUG KRAJU I MODELU PRAWNEGO

Osoby uczestniczące w badaniu podejmowały różne formy pracy seksualnej, m.in.: pracę z pełną obsługą w przestrzeniach publicznych i w lokalach, striptiz, pracę online, usługi BDSM lub inne formy świadczenia usług seksualnych, takie jak praca w teatrach erotycznych, porno, seks telefoniczny, masaże erotyczne lub praca w oknie. Spośród 189 osób uczestniczących w badaniu, które pracowały osobiście z klientami, 58,2% pracowało tylko wewnątrz, 19,6% pracowało tylko na zewnątrz, a 22,2% pracowało zarówno w lokalach, jak i na zewnątrz.

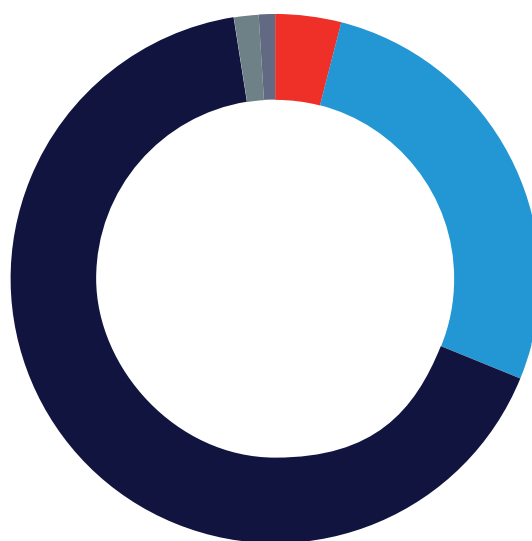
WYKRES 2: OSOBY UCZESTNICZĄCE W BADANIU WEDŁUG MIEJSCA WYKONYWANIA PRACY SEKSUALNEJ

- Wewnątrz — 58,2%
- Na zewnątrz — 19,6%
- Oba warianty — 22,2%

66,3% osób uczestniczących w badaniu pracowało niezależnie, 4% pracowało wyłącznie pod czyimś kierownictwem, a 27,1% miało doświadczenie w pracy zarówno niezależnej, jak i pod kierownictwem trzecich stron.

WYKRES 3: OSOBY UCZESTNICZĄCE W BADANIU WEDŁUG ORGANIZACJI PRACY

- Pracujące niezależnie — 66,3%
- Zarówno niezależnie, jak i pod czyimś kierownictwem — 27,1%
- Pod czyimś kierownictwem — 4,0%
- Nie podano — 1,5%
- Niejasne — 1,1%

33,2% osób uczestniczących w badaniu były to osoby migranckie, 60,3% nie było migrant(k)ami, a 6,5% nie ujawniło swojego statusu migracyjnego.

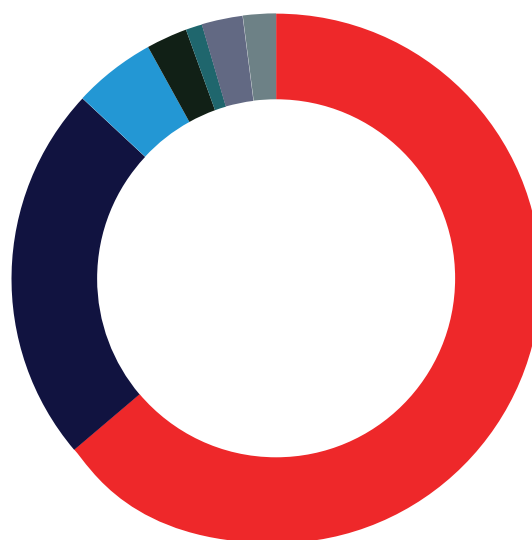
**WYKRES 4: OSOBY UCZESTNICZĄCE
W BADANIU WEDŁUG STATUSU
MIGRACYJNEGO**

- Osoby nie-migranckie — 60,3%
- Osoby migranckie — 33,2%
- Nie podano — 6,5%

63,8% osób uczestniczących zidentyfikowało się jako cis kobiety, 23,1% jako trans kobiety, 5% jako cis mężczyźni, 2,5% jako osoby niebinarne i 1% jako trans mężczyźni. 2,5% osób uczestniczących wybrało tożsamość płciową inną niż wyżej wymienione opcje.

**WYKRES 5: OSOBY UCZESTNICZĄCE
W BADANIU WEDŁUG PŁCI**

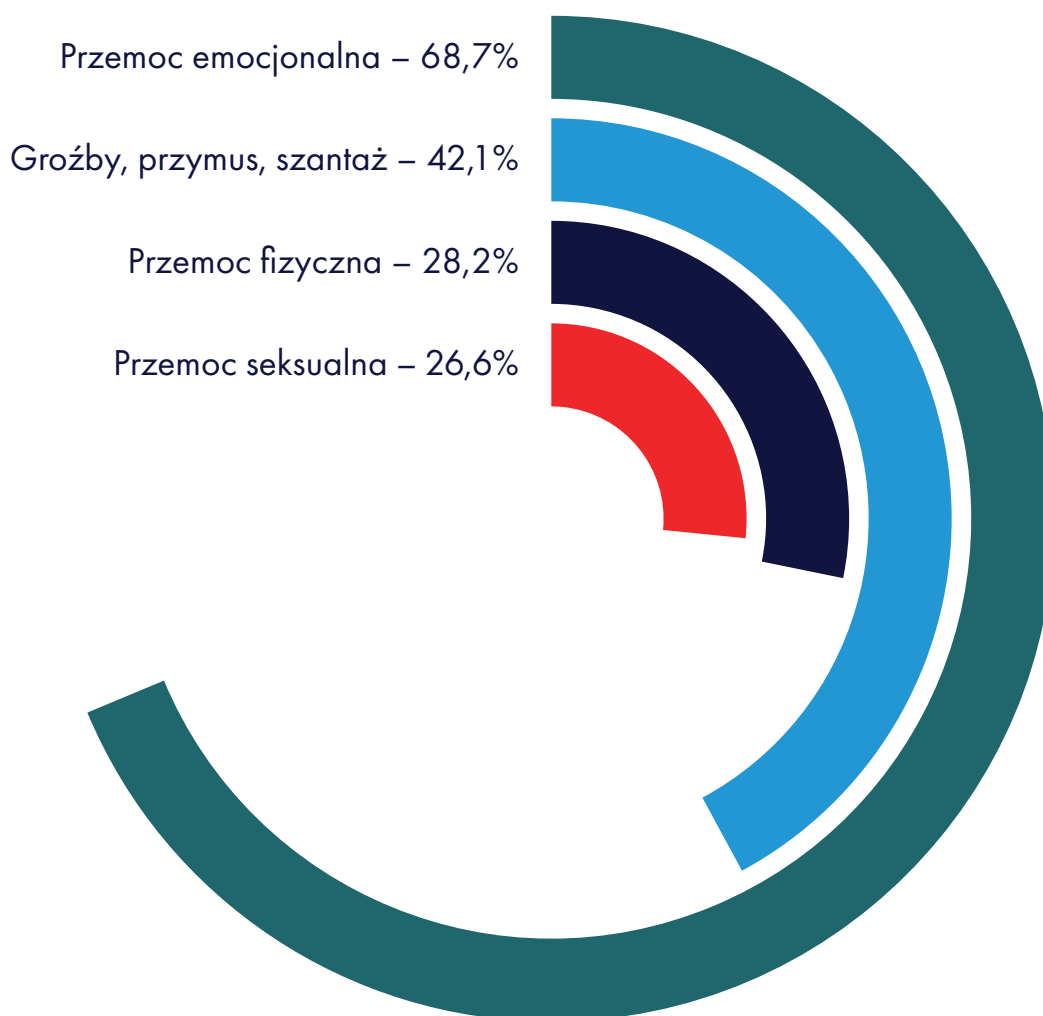
- Cis kobiety — 63,8%
- Trans kobiety — 23,1%
- Cis mężczyźni — 5,0%
- Osoby nie binarne — 2,5%
- Trans mężczyźni — 1%
- Inne — 2,5%
- Nie podano — 2,0%

POLICJANCI JAKO SPRAWCY PRZEMOCY: WYNIKI BADAŃ

Niniejsze badanie dokumentuje powszechny i systemowy charakter przemocy policyjnej wobec osób pracujących seksualnie w całej Europie. Osoby pracujące seksualnie we wszystkich modelach prawnych doświadczały

przemocy fizycznej, seksualnej i emocjonalnej, a także groźb, wymuszeń i szantażu ze strony funkcjonariuszy organów ścigania.

WYKRES 6: PRZEMOC POLICJI WOBEC OSÓB ŚWIADCZĄCYCH USŁUGI SEKSUALNE

Spośród 190 osób uczestniczących w badaniu, 146 (76,8%) doświadczyło co najmniej jednej z wyżej wymienionych form przemocy ze strony policji. Spośród tych osób, 146 (68,5%) doświadczyło kilku form przemocy ze strony policji.

WYKRES 7: PRZEMOC ZE STRONY POLICJI WEDŁUG TYPU/CZĘSTOTLIWOŚCI

Przynajmniej jedna forma przemocy

76,8%

Liczne formy przemocy

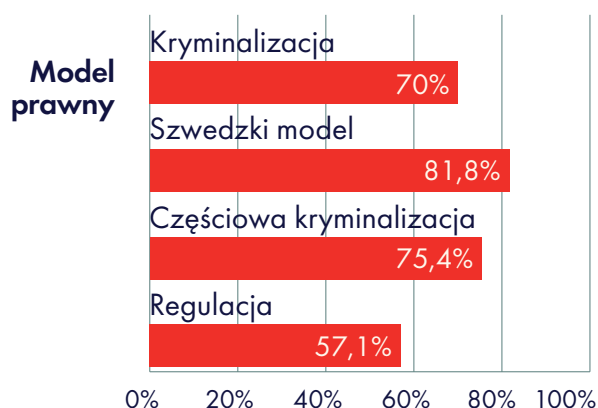
68,5%

PRZEMOC EMOCJONALNA I NĘKANIE

Nasze badania wykazały, że przemoc emocjonalna i nękanie ze strony policji były najczęściej zgłaszaną formą przemocy, dotyczącą aż 68,7% osób uczestniczących w badaniu (n=182). Przemoc emocjonalna i nękanie przyjmowały formę nieuprzejmości, obrzucania wyzwiskami, zniesławiania, wulgaryzmów, okazywania pogardy i wrogości. Wiele osób uczestniczących w badaniu opisywało również przypadki upokorzenia, drwin, kpiny oraz ignorowania czy bagatelizowania ich przez funkcjonariuszy policji. Często tego rodzaju przemoc wynikała ze stygmatyzacji i przejawiała się w formie uwag o charakterze whorefobicznym, transfobicznym, homofobicznym, seksistowskim, ksenofobicznym i rasistowskim.

Przemoc emocjonalna i nękanie były rozpowszechnione we wszystkich krajach i modelach prawnych analizowanych w tym badaniu. Aż 81,8% osób pracujących w modelu szwedzkim doświadczyło przemocy emocjonalnej i nękania ze strony policji, 75,4% w systemie częściowej kryminalizacji, 70% pracujących w systemie kryminalizacji i 57,1% pracujących w systemie regulacji.

WYKRES 8: PRZEMOC EMOCJONALNA WOBEC OSÓB ŚWIADCZĄCYCH USŁUGI SEKSUALNE – PODZIAŁ WEDŁUG MODELI PRAWNYCH

Doświadczyłem wielu nadużyć i nękania ze strony policji. Na przykład szydzili ze mnie, obrzucali mnie wyzwiskami i byli bardzo agresywni.

Jessica, Wielka Brytania

Praca seksualna jest źle widziana przez policję, która nie traktuje nas poważnie.

Selina, Francja

Traktują cię jak karalucha. Uważają cię za obrzydliwego, odrażającego robaka.

Vanessa, Hiszpania

Policja potraktowała nas lekceważąco i okrutnie, używając niegrzecznych słów i manier.

Amira, Armenia

Policjant potraktował mnie tak, jakbym był mniej niż nikim.

Mathéo, Belgia

Wyobraź to sobie, jesteś pracownicą seksualną i policja krzywo na ciebie patrzy, ponieważ traktuje cię jak przestępczynię. Jak gówno. Jak szumowinę.

Catalina, Holandia

Wśród osób uczestniczących w badaniu, które pracowały zarówno niezależnie, jak i pod kierownictwem, aż 79,6%, zgłosiło doświadczanie przemocy emocjonalnej ze strony policji, w porównaniu do 64% osób pracujących wyłącznie niezależnie. Podobnie, 69,7% osób pracujących wewnątrz doświadczyło takich nadużyć, w porównaniu do 57,1% pracujących na zewnątrz. Warto zauważyć, że aż 80% z osób uczestniczących w badaniu, które pracowały zarówno wewnątrz, jak i na zewnątrz doświadczyło przemocy emocjonalnej ze strony policji.

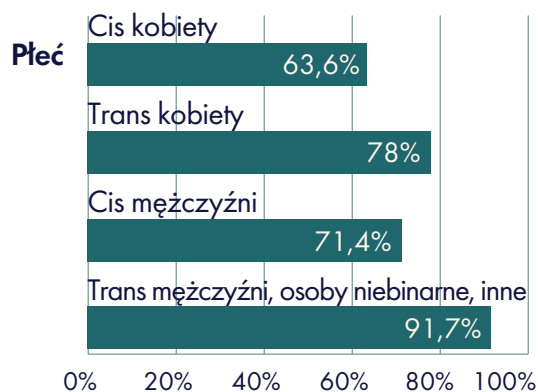
WYKRES 9: PRZEMOC EMOCJONALNA WOBEC OSÓB ŚWIADCZĄCYCH USŁUGI SEKSUALNE – PODZIAŁ ZE WZGLĘDU NA ORGANIZACJĘ I MIEJSCE PRACY

Kiedy policjanci cię zatrzymują, nie zadają ci nawet wielu pytań. Przechodzą od razu do rzeczy. Zaczynają traktować cię jak gówno, ponieważ już wiedzą, że na takie traktowanie zasługujesz.

Eva, Szwajcaria

WYKRES 10: PRZEMOC EMOCJONALNA WOBEC OSÓB ŚWIADCZĄCYCH USŁUGI SEKSUALNE – PODZIAŁ WEDŁUG PŁCI

Przemoc emocjonalną ze strony policji zgłosiło 78% kobiet transpłciowych i 63,6% kobiet cispłciowych. Co więcej, znaczna większość cis mężczyzn, trans mężczyzn, osób niebinarnych i dysydenckich płciowo również była nękana emocjonalnie przez policję. Liczne osoby trans świadczące usługi seksualne zgłosiły, że były systematycznie wyśmiewane, wyszydzane, misgenderowane i odczuweczone przez policję.

Za każdym razem, gdy widzą nas na ulicy, mówią do nas męskimi imionami. Żartują i śmieją się z nas.

Ángela, Hiszpania

Wzięli nasze dowody osobiste, a potem jeden z nich zaczął się śmiać i powiedział: „Och, wygląda na to, że mamy dziś parę ladyboyów. Kto chce je wziąć?” [...] Funkcjonariusze rzucali również obraźliwe żarty i seksistowskie, transfobiczne i rasistowskie komentarze, mówiąc takie rzeczy, jak: „Czyli to tak, jakby zamówił tajską narzeczoną i dostał więcej, niż się spodziewał?” lub „Żebyś wiedziała, kochanie, nie zwróciłbym cię, po prostu bym cię odwrócił”.

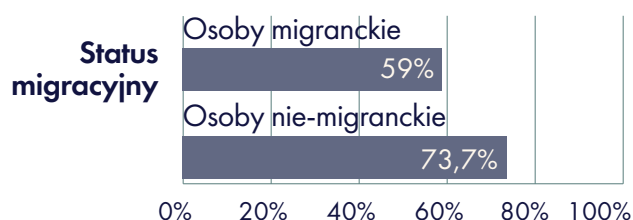
Mali, Wielka Brytania

Doniesiono również, że policja czasami posuwa się outowania transpłciowych pracowników seksualnych przed klientami, twierdząc, że ich „oszukują” – potencjalnie podlegając w ten sposób do przemocy na tle transfobicznym ze strony klientów lub przechodniów.

Donoszą na nas klientom, mówią, że jesteśmy gejami, że nie jesteśmy kobietami. Mówią klientowi: „Hej, byłeś z pedałem, a nie z kobietą, wiesz? Idź po swoje pieniądze, nie bądź głupi”. Zdarzyło mi się to wiele razy.

Albiona, Macedonia Północna

WYKRES 11: PRZEMOC EMOCJONALNA WOBEC OSÓB ŚWIADCZĄCYCH USŁUGI SEKSUALNE – PODZIAŁ WEDŁUG STATUSU MIGRACYJNEGO

Co nieco zaskakujące, więcej osób nie-migranckich (73,7%) doświadczyło przemocy emocjonalnej ze strony policji niż osoby migranckie (59%). Niemniej jednak, wiele urasowionych osób uczestniczących w badaniu doświadczyło przemocy emocjonalnej, która przejawiała się w obelgach, wyśmiewaniu i obraźliwym zachowaniu. Na przykład, Dingtang, migrantka z Chin pracująca na zewnątrz, powiedziała nam, że policjanci w Belleville we Francji nauczyli się chińskiego, żeby móc obrażać osoby pracujące seksualnie w ich ojczystym języku.

Czasami policjanci uczą się słowa „dziwka” po chińsku i używają go, żeby nas obrażać. Wszystko to wiąże się z kontrolami policyjnymi, nalotami i represjami wobec pracy seksualnej.

Dingtang, Francja

Osoby Czarne i Romskie uczestniczące w naszych badaniach również doświadczały wysokiego poziomu nękania i przemocy emocjonalnej ze strony policji.

Bardzo źle nas traktowali. Mówili: „Jesteście Cygankami”. Upokarzali nas. Jestem pewna, że traktowali mnie zupełnie inaczej, ponieważ jestem Romką.

Rashida, Macedonia Północna

Co niepokojące, nasze ustalenia wskazują, że we wszystkich badanych krajach osoby pracujące seksualnie doświadczały upokorzeń i emocjonalnego nękania również wtedy, gdy próbowały zgłosić przemoc lub dochodzić sprawiedliwości. Ten wzorzec nadużyć jest jednym z kluczowych czynników zniechęcających osoby pracujące seksualnie do szukania ochrony policji w obliczu przemocy.³

Za każdym razem, gdy idziesz na komisariat, traktują cię jak gówna.

Catalina, Hiszpania

Poprosiłam policjanta o pomoc. A policjant odpowiedział: „Sama się o to prosiłaś ty głupia szmato.”

Adda, Grecja

Miałam włamanie do mieszkania. Ktoś udawał klienta i dostał się do mojego mieszkania. Kiedy przyjechała policja, nie czułam, żeby potraktowali mnie poważnie. [...] To było jakby chcieli powiedzieć: „Jesteś dziwką, to nie ma znaczenia”.

Yasmin, Szwecja

3 ESWA (2024). *“Exposed from all sides”: The Role of Policing in Sex Workers’ Access to Justice*; Struyf, P. (2022). To Report or Not to Report? A Systematic Review of Sex Workers’ Willingness to Report Violence and Victimization to Police. *Trauma, Violence, & Abuse*, 24(5), pp. 3065–3077. <https://doi.org/10.1177/15248380221122819>.

GROŹBY, PRZYMUS LUB SZANTAŻ ZE STRONY POLICJI

Nasze badania ujawniły również powszechne stosowanie gróźb, szantażu i innych form przymusu przez funkcjonariuszy policji. Aż 42,1% osób uczestniczących w badaniu (n=178) doświadczyło gróźb, szantażu lub wymuszeń ze strony organów ścigania.

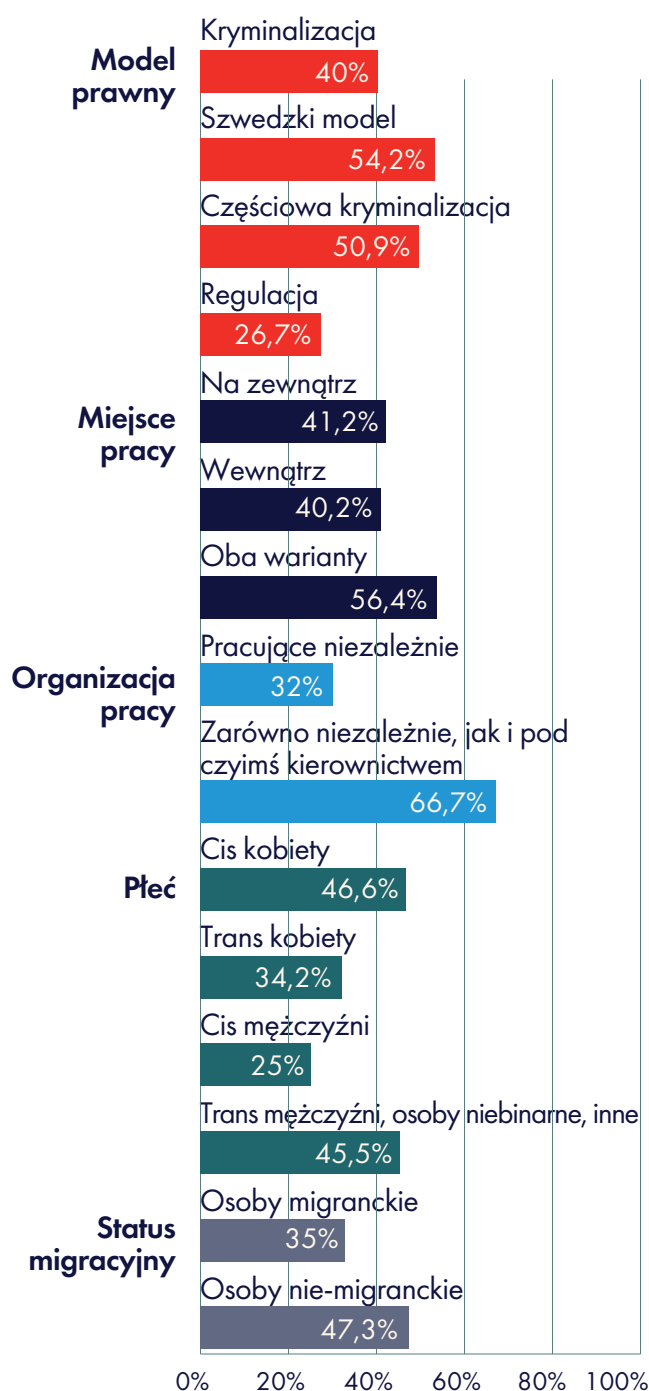
54,2% osób uczestniczących w badaniu pracujących w modelu szwedzkim doświadczyło gróźb ze strony policji. Powszechność gróźb, szantażu i wymuszeń odnotowano również w warunkach częściowej kryminalizacji (50,9%) i w pełnej kryminalizacji (40%). Choć nieco niższy, odsetek ten pozostawał znaczący również w krajach o modelu regulacyjnym – 26,7%.

35% osób migranckich i 47,3% osób nie-migranckich doświadczyło gróźb, szantażu lub przymusu ze strony policji. To doświadczenie zgłosiło 46,6% cis kobiet i 34,2% trans kobiet. O groźbach ze strony policji poinformowało także 45,5% trans mężczyzn, osób niebinarnych i dysydenckich płciowo – to znacząco wyższy odsetek w porównaniu z cis mężczyznami (25%).

Wśród osób pracujących wewnątrz 40,2% doświadczyło gróźb, szantażu czy przymusu, podczas gdy wśród pracujących w przestrzeni publicznej odsetek ten wynosił 41,2%. Wśród osób, które pracowało zarówno na zewnątrz jak i w lokalach, 56,4% doświadczyło gróźb, przymusu lub szantażu ze strony policji.

Dwie trzecie osób pracujących pod kierownictwem (66,7%) doświadczyło gróźb ze strony policji, w porównaniu do 32% osób

WYKRES 12: GROŹBY, WYMUSZENIA I SZANTAŻ – PODZIAŁ WEDŁUG MODELI PRAWNYCH I CECH DEMOGRAFICZNYCH

pracujących niezależnie. Tę dysproporcję można przypisać kryminalizacji i intensywnej kontroli policyjnej kolektywnych i zarządzanych miejsc pracy w różnych modelach prawnych.

W wielu przypadkach policja stosowała groźby i szantaż, aby zmusić osoby świadczące usługi seksualne do spełnienia żądań funkcjonariuszy. Groźby grzywny, zatrzymania, aresztowania lub ścigania były szeroko rozpowszechnione we wszystkich modelach prawnych. Osoby świadczące usługi seksualne działające w systemie kryminalizacji i częściowej kryminalizacji, a także osoby pracujące na zewnątrz, były szczególnie narażone na groźby aresztowania – często stosowane przez funkcjonariuszy policji w celu przeniesienia ich w bardziej odległe lub niebezpieczne miejsca. Ponadto, kilka uczestniczek pracujących w Grecji, gdzie usługi seksualne są regulowane, ale dozwolone tylko w agencjach licencjonowanych przez państwo, zgłosiło, że grożono im aresztowaniem podczas patroli lub zatrzymania, gdy pracowały na zewnątrz.

Mówili: „Jeśli znów Cię tu znajdziemy, zamknijemy cię. I będziemy to robić za każdym razem, kiedy cię spotkam.”

Katerina, Grecja

Kiedy wypuszczono mnie z komisariatu, grozili mi. Kiedy wychodziłam, powiedzieli: „Jeśli jeszcze raz cię tu zobaczymy, nie odpuścimy ci, bo to, co robisz, jest nielegalne”. Gdybym ponownie pracowała w tym miejscu i by mnie złapali, nie uszłoby mi to na sucho.

Katerina, Grecja

Inne taktyki stosowane przez policję wobec osób uczestniczących w badaniu obejmowały groźby ujawnienia faktu wykonywania pracy seksualnej, poinformowania rodzin lub społeczności lokalnych, a także wszczęcia postępowania o odebranie im prawa do opieki nad dziećmi. Grożono również przemocą fizyczną w celu wymuszenia posłuszeństwa. Kilka osób we Francji i Szwecji zgłosiło, że grożono im eksmisją – funkcjonariusze sugerowali, że poinformują właścicieli mieszkań, że najemczynie pracują seksualnie, lub oskarżą ich o сутenerstwo.

W wielu przypadkach policja wykorzystywała status migrancki osób uczestniczących w badaniu – i wynikającą z niego możliwość deportacji – do wymuszania współpracy lub dyscyplinowania ich. Carolina zacytowała funkcjonariusza policji, któremu odważyła się przeciwstawić.

„Nie odzywaj się do mnie w ten sposób. Mogę zabrać cię do aresztu, zostaniesz zatrzymana. Mogę nawet cię odesłać do twojego kraju.”

Carolina, Hiszpania

Jedna z moich przyjaciółek powiedziała mi, że sama tego doświadczyła. Jest imigrantką bez legalnego statusu w Wielkiej Brytanii. Powiedziała, że pewnego dnia policja zrobiła nalot na dom, w którym pracowała grożąc jej, że musi im powiedzieć, kto jest jej „szefem”. A jeśli nie udzieli im tych informacji, zabiorą ją do ośrodka imigracyjnego i deportują.

Mary, Wielka Brytania

Jak pokazuje przypadek przyjaciółki Mary, groźby i szantaż były powszechnie wykorzystywane w celu zmuszenia osób pracujących seksualnie do współpracy z policją lub pełnienia roli informaterek. Na przykład policja użyła groźb podczas spotkania z Atheną, która pracowała w nielegalnej agencji w Grecji.

W naszej agencji, policjanci grozili mi, że jeśli nie będę współpracować, w sensie, że nie dam im pieniędzy lub nie powiem, że znam jakichś handlarzy kobiet, będą mnie zatrzymywać codziennie. I tak robili.

Athena, Grecja

Łącznie 31 osób uczestniczących w badaniu zgłosiło, że funkcjonariusze policji stosowali groźby, szantaż i inne niezgodne z prawem taktyki w celu wymuszenia od nich zeznań – jako podejrzanych, świadków, czy nawet ofiar przestępstw.

Powiedziano mi, że jeśli nie powiem prawdy, to mogą mnie zamknąć w każdej chwili. Podczas przesłuchania trzykrotnie mnie szantażowano i grożono aresztowaniem.

Kornelia, Polska

Policja wykorzystywała również groźby i szantaż w celu wyłudzenia pieniędzy od osób pracujących seksualnie. Udokumentowałyśmy przypadki wymuszeń finansowych, tj. zmuszania osób pracujących seksualnie do oddawania swoich zarobków funkcjonariuszom policji, w sześciu badanych krajach, w tym w Armenii, Belgii, Grecji, Hiszpanii, Macedonii

Północnej i Polsce. Wymuszenia pieniężne były szczególnie powszechne w systemie kryminalizacji, gdzie osoby pracujące seksualnie były wypchnięte poza margines prawa. Brak ochrony społecznej i prawnej czynił je podatnymi na żądania ze strony policji, często poparte groźbami aresztu, grzywnien lub przemocy. W Armenii i Macedonii Północnej osoby uczestniczące w badaniu opisywały systemowe wzorce wymuszeń policyjnych podczas nalotów, zatrzymań i patroli.

Niezależnie od tego, czy cokolwiek zarobiłyśmy, musiałyśmy zapłacić 400 dolarów. Ten policjant przychodził co tydzień i zawsze musiałyśmy dać mu 400 dolarów.

Hasmik, Armenia

W różnych systemach prawnych najbardziej narażone na groźby i szantaż były osoby świadczące usługi seksualne znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji – w tym osoby migranckie bez dokumentów. Często zmuszano je do dawania łapówek policji, w zamian za uniknięcie zatrzymania lub deportacji.

Jeśli pracujesz w mieszkaniu lub klubie i przyjdzie policja, a ty nie masz dokumentów, nękają cię, szantażują lub wymuszają pieniądze. Tak to właśnie wygląda.

Linda, Hiszpania

Niektóre z osób uczestniczących w badaniu porównywały wyzysk ze strony policji do działań zorganizowanych grup przestępczych. Michelle, która była wielokrotnie zmuszana do wręczania łapówek policji, stwierdziła:

Zachowywali się jakby byli naszymi alfonсами. Ale ponieważ to była policja [...], nie mogliśmy nic zrobić, kiedy wywierali na nas presję.

Michelle, Belgia

Udokumentowałyśmy również liczne przypadki, w których funkcjonariusze policji stosowali groźby lub szantaż, aby zmusić osoby pracujące seksualnie do świadczenia im usług seksualnych – często bez zabezpieczenia i bez wynagrodzenia

PRZEMOC FIZYCZNA

Prawie jedna trzecia (28,2%, n=188) osób uczestniczących w badaniu doświadczyła przemocy fizycznej ze strony policji. Osoby świadczące usługi seksualne uczestniczące w naszych badaniach były narażone na przemoc ze strony policji w różnych kontekstach, w tym podczas rutynowych patroli, nalotów, aresztowań, zatrzymań, a nawet podczas zgłaszania przestępstw popełnionych przeciwko nim.

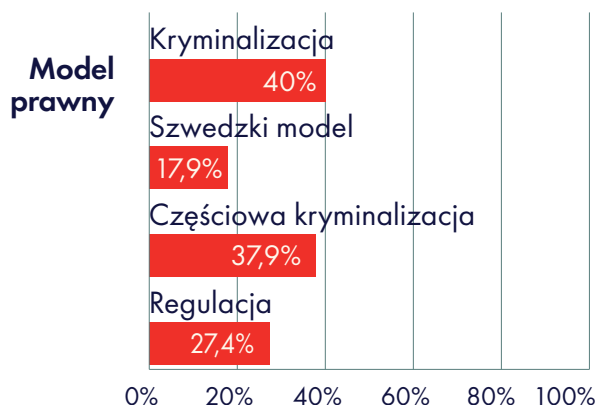
Incydenty przemocy fizycznej obejmowały: popychanie (6 osób), ciągnięcie (4), uderzenia (12), pobicia (15), chwytanie za włosy (1), unieruchamianie np. za pomocą opasek zaciskowych (2), uderzanie przedmiotami (1), zadawanie ciosów pięścią (4), duszenie (11), szczypanie lub spoliczkowanie (12), kopanie (3), przyciskanie do ziemi lub inne formy unieruchomienia (3), torturowanie (4), chwytanie (4), rzucanie na ziemię (1), postrzelenie (1) oraz łamanie kości (2).

(przemoc seksualna ze strony funkcjonariuszy policji zostanie szerzej omówiona w sekcji [Przemoc seksualna](#)). W przypadkach, gdy osoby odmawiały takiego wykorzystania przez policję, doświadczaly przemocy fizycznej, grożono im brutalną przemocą lub zmuszano do pracy w bardziej niebezpiecznych warunkach.

Chcieli, żebym uprawiała z nimi seks, ale odmówiłam. Grozili, że przywiążą mnie do samochodu i powloką.

Wypowiedź anonimowa, Macedonia Północna

WYKRES 13: PRZEMOC FIZYCZNA – PODZIAŁ WEDŁUG MODELI PRAWNYCH

Osoby pracujące we wszystkich modelach prawnych doświadczyły przemocy fizycznej ze strony policji, w tym przez 40% osób pracujących w systemie kryminalizacji i 37,9% osób pracujących w ramach częściowej kryminalizacji. Wskaźniki przemocy fizycznej ze strony policji były niższe, ale nadal znaczące w modelu szwedzkim (17,9%) i systemie regulacyjnym (27,4%).

Kiedy zabrali nas na komisariat, zadzwoniłam do jednej z przyjaciółek po pomoc. Pamiętam, że ktoś przyszedł i dotkliwie mnie pobił za to, że zadzwoniłam do przyjaciółki. Potem zabrali mnie do szpitala z powodu pobicia, a ten funkcjonariusz kazał im mnie nie wypuszczać, nawet gdyby okazało się, że jestem niewinna. Może chciał mnie jeszcze bardziej pobić.

Narine, Armenia

Powiedziałam mu, że nie ma prawa mnie przeszukiwać i że chciałabym, żeby wezwali funkcjonariuszkę. Nalegał na przeszukanie, ale powiedziałam, że nie pozwolę mu się dotknąć. Spoliczkował mnie za to. Zgłosiłam to nawet na posterunku, ale nic z tym nie zrobili.

Dijana, Macedonia Północna

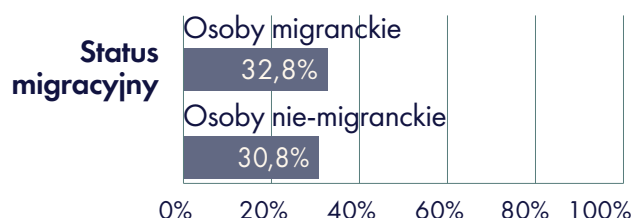
Po prostu nas zatrzymali i zabrali na komisariat. Skuli mi ręce za plecami. Ściągnęli mi spodnie, żeby mnie upokorzyć. Wołałam o pomoc, ale złapali mnie za gardło, więc nie mogłam oddychać. Nie mogłam już oddychać, nie mogłam już krzyczeć.

Thierry, Francja

Powaliła mnie na ziemię, siedziało na mnie pięciu policjantów, kładli mi kolano na gardle. Trzymali mnie, a ja próbowałam powiedzieć, że nie mogę oddychać.

Chouchou, Belgia

WYKRES 14: PRZEMOC FIZYCZNA – PODZIAŁ WEDŁUG STATUSU MIGRACYJNEGO

Osoby migranckie zgłosiły nieco wyższy wskaźnik przemocy fizycznej ze strony policji (32,8%) niż osoby niebędące migrant(k)ami (30,8%).

Wyciągnęli mnie z domu siłą. Stawiałam opór i wyprowadzili mnie siłą, rzucili na ziemię, kopali.

Chumina, Hiszpania

Kiedy zostałam aresztowana za nagabywanie, funkcjonariusz złamał mi rękę.

Serena, Wielka Brytania

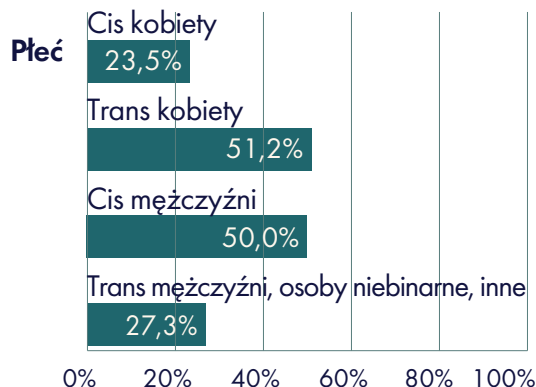
Osoby pracujące seksualnie doświadczyły także wysokiego poziomu rasistowskiej przemocy ze strony policji, niezależnie od systemu prawnego. Były one profilowane, nadmiernie kontrolowane przy okazji sprawdzania dokumentów, karane mandatami oraz poddawane innym formom represji. Na przykład Laila została obrażona i fizycznie zaatakowana przez policjantkę podczas zakupów. Następnie zabrano ją na komisariat, gdzie ponownie została pobita.

Szłam ulicą z torbami, kiedy policjantka powiedziała do mnie: „Wracaj do swojego kraju”. Wciąż mnie obrażała. Powiedziałam jej: „Nie masz prawa mnie obrażać. Mam swoje prawa. Jestem tu w Hiszpanii od 27 lat”. A ona mnie uderzyła, pobiła i złapała, policjantka. [...] Nic nie zrobiłam tej kobiecie, żeby mnie tak traktowała i tak do mnie mówiła. Poza tym pobili mnie na posterunku policji.

Laila, Hiszpania

WYKRES 15: PRZEMOC FIZYCZNA – PODZIAŁ WEDŁUG PŁCI

Zaobserwowano znaczącą różnicę między doświadczeniami cis kobiet i trans kobiet (te ostatnie stanowiły jedną czwartą osób uczestniczących w badaniu). 23,5% cis kobiet i aż 51,2% trans kobiet doświadczyło przemocy fizycznej z rąk policji. Ponadto 50% cis mężczyzn w naszym badaniu padło ofiarą fizycznej przemocy ze strony policji. Wskaźnik ten był niższy – 27,3% – w przypadku trans mężczyzn, a także osób niebinarnych i niekonformistycznych płciowo.

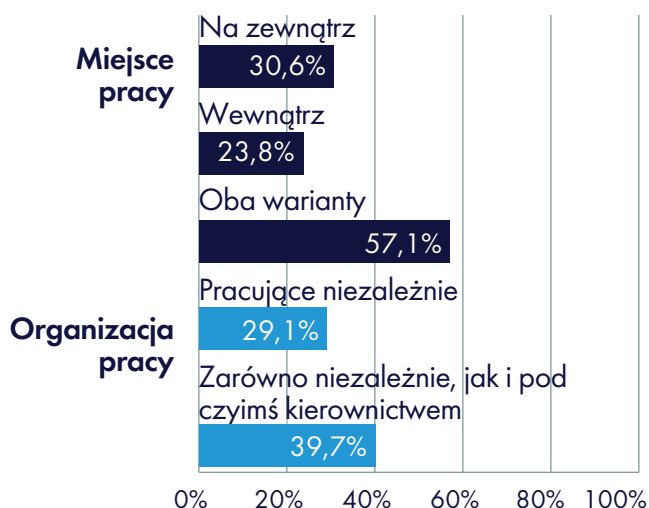
Policjant poprosił mnie o dokumenty, a kiedy mu je dałam, powiedział do mnie: „Ty jebany pedale, zamknij się”. Odpowiedziałam: „W moich dokumentach nie ma słowa ‘pedał’”. Wtedy funkcjonariusz mnie uderzył. Powiedziałam mu: „Nie masz prawa mnie bić”.

Lilith, Hiszpania

Czasami byliśmy popychane i obrażane przez funkcjonariuszy policji. Nie traktują nas ani tego, co mówimy, poważnie.

Aga, Armenia

WYKRES 16: PRZEMOC FIZYCZNA – PODZIAŁ ZE WZGLĘDU NA WARUNKI I ORGANIZACJĘ PRACY

30,6% osób pracujących na zewnątrz doświadczyło przemocy fizycznej, w porównaniu do 23,8% osób pracujących wewnątrz. Aż 57,1% osób mających doświadczenie zarówno pracy wewnątrz, jak i na zewnątrz doświadczyło przemocy fizycznej ze strony policji. Na przykład, Mia opisała doświadczanie przemocy podczas nalotu policyjnego podczas pracy na ulicy:

Kiedy udało im się nas złapać po pościgu, bardzo nas bili. W klatce bili nas jeszcze mocniej, bo odważyliśmy się zareagować.

Mia, Grecja

Co więcej, 39,7% osób z doświadczeniem w pracy pod kierownictwem doświadczyło przemocy fizycznej, w porównaniu do 29,1% pracujących niezależnie. Wiele osób świadczących usługi seksualne w zarządzanych lub kolektywnych miejscach pracy doświadczyło przemocy fizycznej ze strony policji podczas nalotów i operacji wymierzonych przeciwko trzecim stronom lub domniemanym handlarzom ludźmi. Kilka osób porównało nadmierne użycie siły przez policję do przestępców lub osób stosujących przemoc.

Podczas nalotów na kluby dziewczyny były rzucane na ziemię i traktowane tak, jakby miały przy sobie broń, choć miały puste ręce i widać było, że nic nie mają. W zimnie wyprowadzano je w białiznie z klubów do samochodów, bo nie mogły się ubrać. [...] Osoby w klubach – zwłaszcza pracownice, ale często też klienci – były traktowane jak przestępcy i degradowane do najniższej pozycji społecznej. Jakby nie zasługiwały na to, by wiedzieć, co się dzieje. I nikogo nie obchodziło, jak się czuły, czy były przestraszone i zdezorientowane. To było strasznie upokarzające. Jak już wspomniałam, podczas tych akcji było bardzo dużo przemocy.

Rena, Polska

To było bardzo agresywne, jak w filmach. Wyważyli drzwi i weszli do środka, krzycząc, że mamy położyć się na ziemi, włamując się do pokoi i wyciągając nas z nich siłą. To przerażające doświadczenie, ponieważ boisz się, że mogą cię zastrzelić, panuje chaos i nie możesz prawidłowo myśleć w tym hałasie. I nic nie widzisz, bo w oczy świecą ci światła. Więc nawet jeśli krzyczą „Policja!”, myślisz, że to nie może być policja, bo jest tak, jakbyś została napadnięta przez gang lub coś w tym rodzaju. To było straszne. Byłam w pokoju z klientem, a oni wyciągali nas z pokoi. Złapali nas w samej bieliźnie i wszystko przeszukali. Było wielu mężczyzn i byli bardzo przerażający, zadawali wszelkiego rodzaju pytania. Niektóre dziewczyny nie mówiły zbyt dobrze po angielsku. Zachowywali się jakby w środku był jakiś uzbrojony gangster.

Mali, Wielka Brytania

Kilku z osób uczestniczących w badaniu zostało również fizycznie zaatakowanych, gdy próbowały zgłosić przemoc doświadczoną w pracy lub szukać pomocy na policji.

Powiedziałam im, że zostałam napadnięta, a policjanci podeszli do mnie i pobili mnie, po tym, jak zostałam już pobita przez innych.

Cesibel, Hiszpania

Nie zgłaszamy się na policję, ponieważ zostaniemy pobite. I zostaniemy uznane za winne, bo niby jesteśmy prowokujące, bo jesteśmy trans.

Rafaela, Grecja

Miałam problem z klientem, a w tym samym czasie przejeżdżała policja i powiedziałam im o tym. Jeden z funkcjonariuszy popchnął mnie i obraził, mówiąc, że jestem Romką i nie mogę tu pracować.

Suni, Macedonia Północna

PRZEMOC SEKSUALNA

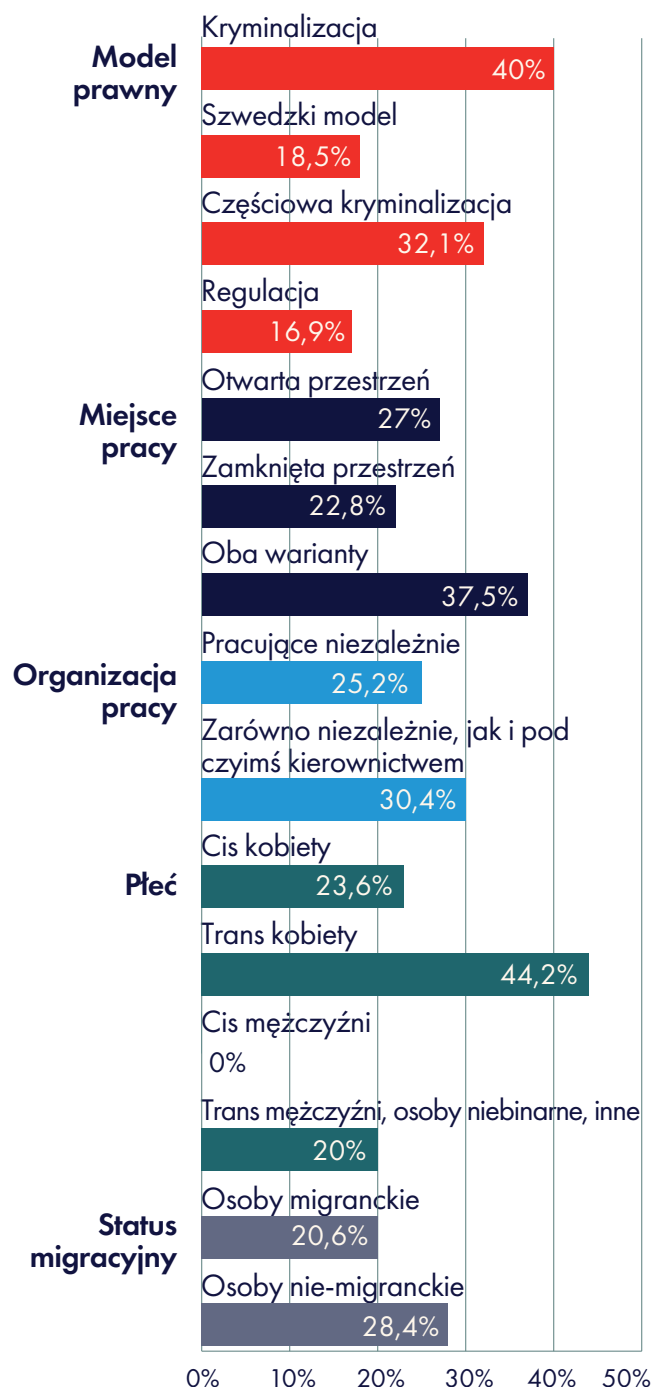
Skala molestowania seksualnego i przemocy seksualnej doświadczanych przez osoby uczestniczące w naszych badaniach jest głęboko niepokojąca. 26,6% z nich (188 osób) zgłosiło, że przynajmniej raz doświadczyło przemocy seksualnej ze strony funkcjonariuszy policji. Takie przypadki molestowania seksualnego i przemocy były zgłaszane we wszystkich krajach objętych badaniem.

Najwięcej przypadków przemocy seksualnej ze strony policji odnotowano wśród osób pracujących w warunkach pełnej kryminalizacji (40%). Kolejne były osoby pracujące w systemach częściowej kryminalizacji (32,1%), następnie w modelu szwedzkim (18,5%) oraz w systemie regulacyjnym (16,9%).

28,4% uczestniczek i uczestników niebędących migrant(k)ami i 20,6% osób migranckich doświadczyło przemocy seksualnej ze strony policji. Znacznie większą różnicę można zaobserwować między doświadczeniami cis kobiet i trans kobiet: 44,2% trans kobiet i 23,6% cis kobiet doświadczyło przemocy seksualnej. Wśród transpłciowych mężczyzn oraz osób niebinarnych i niekonformistycznych płciowo 20% doświadczyło przemocy seksualnej ze strony policji.

27% osób pracujących na zewnątrz doświadczyło przemocy seksualnej, w porównaniu do 22,8% osób pracujących w lokalach. Osoby pracujące zarówno w lokalach jak i na zewnątrz doświadczyły najwyższych wskaźników przemocy seksualnej (37,5%). Istniała również różnica między osobami, które pracowały niezależnie (25,2%), a tymi, które miały doświadczenie w pracy dla trzecich stron (30,4%).

WYKRES 17: PRZEMOC SEKSUALNA: PODZIAŁ WEDŁUG MODELI PRAWNYCH I WSKAŹNIKÓW DEMOGRAFICZNYCH

Najczęstszą i najbardziej powszechną formę przemocy seksualnej i molestowania stanowiły seksistowskie i seksualne komentarze wygłaszane przez funkcjonariuszy policji podczas rutynowych kontroli tożsamości, interwencji i nalotów na miejsca pracy. Obejmowały one obraźliwe gesty i uwagi na temat zawodu, wyglądu i ogłoszeń osób świadczących usługi seksualne, a także wyraźnie seksualizujące insynuacje i spojrzenia.

Komentowali mój wygląd. Na przykład, jeden powiedział: „Nieźle piersi”, a inny: „Ale to gruba dziwka”.

Anastasia, Polska

Raz, przysięgam, ten gliniarz rozchylił nogi i trzymał rękę na jajach, na kutasie.

Wypowiedź anonimowa, Holandia

Policjant powiedział: „Wow, te zdjęcia... Jesteś nieźła! Masz ładne krągłości! Wow...” Powiedzieli mi, że muszę zrobić zdjęcie z przodu i z profilu. I powiedzieli: „Tak, ale i tak chcieliśmy sfotografować cię trochę niżej”. Nie mieli do tego prawa. Czułam się upokorzona.

Louise, Belgia

Zatrzymują nas, gdy przychodzimy do pracy: „Jak interesy? Masz pracę? Jak obciążasz? Jak robisz to czy tamto? Przyjdiesz mi obciągnąć?”. Śmiali się z nas. Były wśród nich kobiety, ich współpracowniczki, policjantki, one też nas poniżały. Zatrzymują nas na rogu i pytają, jak się pieprzymy, jak to robimy, czy to boli, czy nie boli. Nie ma tu sprawiedliwości, nie ma nic. Nie widzą w nas ludzi.

Albiona, Macedonia Północna

Jedna z uczestniczek opowiedziała o incydencie, w którym funkcjonariusz policji ukraść jej bieliznę podczas przeszukania.

Miałam w torbie małą koszulkę nocną i małe majteczki. Wszystkie te rzeczy zniknęły. Widziałam, że grzebał w mojej torbie w bocznym pokoju. Powiedziano mi, że dostanę je z powrotem przy wyjściu. Ale kiedy dotarłam do wyjścia, okazało się, że zniknęły.

Chouchou, Belgia

Kilka osób doświadczyło również molestowania seksualnego ze strony funkcjonariuszy policji zgłaszając przemoc, której doświadczyły w pracy. Siedem uczestniczek usłyszało seksistowskie i seksualizujące komentarze ze strony policji, w tym próby wyłudzenia usług, podczas zgłaszania przemocy lub szukania pomocy.

Zgłaszałam przestępstwo na posterunku, a funkcjonariusze komentowali: „Hej laleczko, ile za godzinę z tobą?”. Wchodzisz tam ranna, żeby zgłosić, że ktoś próbował cię zabić, pobić, okraść, a oni na to: „Hehe, ile za godzinę?”.

Kamila, Polska

Podczas nalotów na miejsca świadczenia usług seksualnych często odmawiano osobom uczestniczącym w badaniu możliwości ubrania się lub zmuszano je do rozbierania się do bielizny. Podczas takich nalotów zarówno Marina, jak i Sandra zostały zmuszone do siedzenia w bieliźnie, podczas gdy funkcjonariusze policji fotografowali je bez ich zgody.

Kazali mi zdjąć szlafrok, który miałam na sobie, więc byłam tylko w bieliźnie, nawet bez stanika. Musiałam po prostu stać przed nimi. To było okropne, to byli sami mężczyźni – ale nie możesz protestować, bo się boisz. Jeden z policjantów powiedział, że musi zadzwonić i przeszedł na drugą stronę pokoju, a ja dokładnie wiedziałam, co robi. Udawał, że pisze do kogoś SMS-a i najwyraźniej robił zdjęcie, a potem zobaczyłam w odbiciu lustra, że to prawda.

Marina, Wielka Brytania

Przez cały ten czas siedziałam w samej bieliźnie, a oni chodzili po moim mieszkaniu w mundurach i wszystko fotografowali. To było upokarzające.

Sandra, Szwecja

Kilka osób uczestniczących w badaniu zostało również zmuszonych do pozostania nago podczas operacji policyjnych w ich miejscach pracy lub zostało poddanych inwazyjnym przeszukaniom, w tym rewizjom osobistym. Niektóre opisywały, że zostały zmuszone przez funkcjonariuszy policji do rozebrania się do naga w miejscach publicznych pod pretekstem przeszukania pod kątem posiadania narkotyków – akty te służyły jako forma upokorzenia, kary lub stanowiły wyraz arbitralnej władzy i okrucieństwa. Wymuszona i długotrwała nagość jest uznawana za formę niehumanitarnego i poniżającego traktowania, rodzaj tortur seksualnych i akt upokorzenia mający na celu podważenie integralności osobistej, poczucia własnej wartości i godności ludzkiej.

Nie byłam dobrze traktowana. Oskarżono mnie o coś, czego nie zrobiłam. Przeszukali mnie na ulicy, rozebrali do naga i krzyczeli na mnie, że mam przy sobie narkotyki. Innymi słowy, byłam bardzo źle traktowana. To samo zrobili z moją koleżanką. Uważam, że to nie w porządku, że rozbierają cię do naga na ulicy, zabierają twoją torbę, rzucają wszystko na ziemię na oczach innych.

Wypowiedź anonimowa, Szwajcaria

Na ogół byłam wywożona daleko poza miasto, rozbierana do naga, dla zabawy funkcjonariuszy policji, i zmuszana do tego, żebym wracała sama, czasami w nocy i przy złej pogodzie.

Rosa, Polska

Jednym z najważniejszych wniosków płynących z tych badań jest to, że funkcjonariusze policji często nadużywają swojej pozycji władzy nad osobami pracującymi seksualnie, aby zmusić je do odbycia stosunku płciowego lub innych czynności seksualnych. Przypadki gwałtu przez policję zostały zgłoszone przez 20 uczestniczek w ośmiu krajach objętych badaniem. Pięć uczestniczek w czterech krajach padło ofiarą gwałtu grupowego ze strony policji.

Przemoc seksualna wobec osób pracujących seksualnie, której dopuszczają się i na którą przyzwalają funkcjonariusze organów ścigania, ma miejsce w wielu kontekstach, w tym podczas rutynowych patroli, nalotów i operacji policyjnych wymierzonych w miejsca świadczenia usług seksualnych, a także podczas aresztowania i zatrzymania. Wielu osób opisywało sytuacje, w których były zmuszane do uprawiania seksu z funkcjonariuszami policji w zamian za uniknięcie aresztowania, grzywny lub deportacji, lub w zamian za tak zwaną ochronę.

Drugiego dnia, kiedy zaczęłam pracować na ulicy, podszedł do mnie policjant. Powiedział mi, że muszę wsiąść do samochodu. Wsiadłam do samochodu, a on powiedział: „Albo pokażesz mi swoje dokumenty, albo będziemy uprawiać seks”. To było jak groźba, [...] to mnie przestraszyło. Pamiętam, że uprawiałam seks w radiowozie przy drzewie cytrynowym z policjantem w mundurze, w sposób wymuszony, abym nie została deportowana do mojego kraju, jak mi powiedział.

Rosa, Hiszpania

Jest taki policjant, który, jeśli nie zrobimy tego, o co prosi, na przykład, przepraszam za wyrażenie, jeśli mu nie obciążniemy, nie zostawi nas w spokoju, żebyśmy mogły pracować. Zabierze nas na komisariat i skłamię, że kradliśmy albo zrobiliśmy jakąś inną bzdurę. Musimy mu obciągnąć, żeby dał nam spokój. Robi to nawet w mundurze. Przychodzi tu dość często. A nawet kiedy idziemy się poskarżyć, nie traktują nas jak ludzi. Przeganiają nas i nękają, mówiąc: „Daj spokój, jesteś do tego przyzwyczajona”.

Albiona, Macedonia Północna

Żądają ode mnie stosunku seksualnego. To jest prześladowanie przez drogówkę. Za każdym razem, gdy gdzieś jadę, drogówka zatrzymuje mnie i od razu poznają, że jestem pracownicą seksualną. Z ich zachowania jasno wynika, że chodzi im o seks, nie za pieniądze, ale za darmo. Muszę im ulegać i uprawiać z nimi seks.

Monica, Armenia

Zabrali mnie do mojego mieszkania, gdzie było wielu policjantów z bronią na stole. Dwóch lub trzech z nich wykonało na mnie „tę robotę” [gwałt], zmusili mnie do robienia loda i wyruchali mnie. Celowo zgłosiłam ich na posterunek policji, ponieważ czułam się naruszona. Ludzie z HOPS [Healthy Options Project Skopje] bardzo mi pomogli i zabrali mnie na obdukcję, aby pobrać próbki, ale nie wiem, co się stało od tego czasu.

Lile, Macedonia Północna

Kilka uczestniczek z Grecji zgłosiło również, że były zmuszane do czynności seksualnych przez funkcjonariuszy policji podczas zatrzymania lub aresztowania. Powiedziano im, że mogą skorzystać z toalety tylko wtedy, gdy wyświadczą usługi seksualne funkcjonariuszom.

W ośrodku zatrzymań, który pamiętam, chciałam iść do łazienki – nie tylko ja, inne dziewczyny też. Wypuszczali nas tylko wtedy, gdy robiłyśmy loda funkcjonariuszom przez kraty. Od pewnego momentu była to dla nich i dla nas codzienna rutyna. Niektóre się poddawały, inne celowo sikały w celach.

Mia, Grecja

Gliniarz powiedział mi kiedyś: „Jeśli chcesz iść do łazienki, zrobisz mi loda”. I pokazał mi swojego kutasa tuż przed moją celą.

Katerina, Grecja

Nasze dane ujawniają również, że funkcjonariusze policji często nadużywają swojej władzy kontaktując się z osobami pracującymi seksualnie w roli klientów. Osiemnaście osób uczestniczących w badaniu doświadczyło przemocy ze strony policjantów, podszywających się pod klientów. W każdym przypadku funkcjonariusze wykorzystywali prekarną pozycję prawną osób uczestniczących w badaniu, żądając seksu bez zabezpieczenia, po obniżonej cenie lub za darmo. Wszystkie zgłoszone incydenty stanowią gwałt lub przemoc seksualną i ilustrują, w jaki sposób policja wykorzystuje swoją władzę do manipulowania, wymuszania seksu i naruszania praw osób pracujących seksualnie.

Grozili mi i korzystali z moich usług bez zapłaty.

Hasmik, Armenia

Kiedy pracowałam w agencji, często przychodziło do nas dwóch policjantów. Problem z nimi polegał na tym, że to, co płacili, to była jałmużna. Byli i tacy, którzy chcieli loda bez zabezpieczenia. Mówię, że jeśli chcesz loda bez gumy, to tak, zrobię to, ale zapłacisz mi minimum 80 euro za godzinę. „Nie, jestem twoim przyjacielem. Poza tym jestem policjantem. Jeśli czegoś potrzebujesz, zadzwoń do mnie. Ale zapłacę ci 20 euro”.

Laila, Hiszpania

Zdarzały się przypadki, że świadczyłam usługi seksualne funkcjonariuszom policji, którzy następnie żądali ode mnie zwrotu pieniędzy, ponieważ są policjantami i mogą mnie aresztować, zatrzymać lub ujawnić przed swoimi kolegami i tak dalej.

Lila, Macedonia Północna

Przyszedł do mnie i nie powiedział kim jest. Poprosił mnie o przysługę, masaż erotyczny. Na koniec, aby uniknąć zapłaty za usługę, pokazał mi odznakę policyjną. Zaczął mi grozić. „Czy wiesz, że to, co robisz, jest karalne?”. [...] Nie zapłacił mi, byłam przerażona.

Mimi, Macedonia Północna

Rozmawiałam przez telefon z klientem i ustaliliśmy miejsce spotkania. Spotkaliśmy się, wsiedliśmy do jego samochodu, nie wiedziałam, że jest policjantem. Pojechaliśmy do hotelu i zaczęłam wykonywać swoją pracę, ale powiedziałam: „Proszę pana, chciałabym zapłatę z góry, bo tak to działa”. Powiedział, że nie może zapłacić teraz, zapłaci później. Gdy skończyliśmy, wzięłam prysznic i ubrałam się. Zapytałam: „Proszę pana, musi mi pan zapłacić”, na co on odpowiedział: “Mógłbym zabrać cię za to do więzienia, bo jestem z policji”.

Dijana, Macedonia Północna

Stałam na ulicy, kiedy zatrzymał się samochód. Na początku nie wiedziałam, że to policjant. Zapytał mnie o cenę, potem wsiadłam do samochodu, a kiedy dotarliśmy pod mój budynek, powiedział mi, że jest policjantem i że chce bezpłatnej usługi seksualnej. Musiałam dać mu to, czego chciał, bez żadnych pieniędzy.

Eli, Macedonia Północna

Co więcej, 36 osób uczestniczących w badaniu opisało incydenty, w których policjanci w cywilu udawali klientów i próbowali pozyskać – lub skutecznie pozyskali – usługi w ramach działań organów ścigania. Wykorzystanie tajniaków podszywających się pod klientów, tzw. prowokacja policyjna, było powszechną taktyką policyjną we wszystkich badanych systemach prawnych i było zwykle wykorzystywane do zbierania informacji, obserwacji miejsc pracy seksualnej

i pozyskiwania dowodów przeciwko osobom pracującym seksualnie. Pięć osób uczestniczących w naszych badaniach opowiedziało nam o kontakcie seksualnym z funkcjonariuszami prowadzącymi dochodzenie lub zbierającymi dowody przeciwko nim. Tajniacy odbywający stosunki seksualne w ramach działań dowodowych dopuszczają się w ten sposób gwałtów, naruszeń praw człowieka, w tym pogwałcenia prawa do prywatności oraz zakazu nieludzkiego i poniżającego traktowania.

Jakieś trzy lata temu policjant udawał klienta. Dotykał mnie, flirtował ze mną i okłamywał, żebym mu zaufała. Dotykał mojego ciała, piersi, włosów, pozwalał mi dotykać swoich genitaliów. [...] W pewnym momencie powiedział mi: „Zatrzymamy się tutaj po benzynę”. Rozmawiał przez telefon. Ponieważ nie rozumiałam wtedy holenderskiego, byłam zaskoczona, kiedy przyjechało 10 radiowozów. Wtedy powiedział mi, że jest policjantem. [...] Poprosili mnie o dokumenty i zapytali, gdzie mieszkam, kto zmusza mnie do robienia takich rzeczy.

Jenny, Holandia

Policjant udawał klienta. Był w samej bieliźnie i tak zaczęliśmy uprawiać seks. Przy czym podczas aktu seksualnego zadawał mi nietypowe pytania, takie jak „Ile miałaś lat, kiedy zaczęłaś robić lody?” albo „Czyli za sto pięćdziesiąt euro mogę cię pieprzyć, ile chcesz i robić, co chcesz?”. To była czerwona flaga, te pytania. Po seksie pokazał mi wiadomość na swojej komórce i powiedział: „Przeczytaj to”. Wiadomość brzmiała: „Jestem policjantem i włożyłem ci pieniądze do torby. Zejdź szybko po schodach i wyjdź lewym wyjściem”. Ubrałam się najszybciej jak mogłam i pobiegłam do wyjścia. Tam czekało na mnie dwóch funkcjonariuszy policji. Najpierw poprosili mnie o dowód tożsamości, a następnie powiedzieli: „Wiemy, po co tu przyszłaś”. Kazali mi otworzyć torbę i zobaczyli pieniądze, które były oznaczone. Powiedzieli, że oferowałam seks za pieniądze i że to jest nielegalne, po czym zabrali mnie na lokalny komisariat.

Katerina, Grecja

Nasze badania udokumentowały również trzy przypadki zaangażowania policji w handel ludźmi w celu wykorzystywania seksualnego i przymusowej pracy seksualnej. Nie ujawniamy dalszych szczegółów, aby chronić tożsamość osób świadczących usługi seksualne, które padły ofiarą funkcjonariuszy policji.

WNIOSKI

Wyniki tego badania wyraźnie pokazują ogromną skalę i powszechność prześladowań oraz przemocy, których doświadczają osoby pracujące seksualnie w Europie z rąk policji. Nasze dane ujawniają, że zamiast zapewniać ochronę i wspierać dostęp do wymiaru sprawiedliwości, policja stanowi zagrożenie dla osób pracujących seksualnie, łamiąc ich prawa i podważając bezpieczeństwo oraz bezpośrednio narażając je na przemoc. We wszystkich badanych modelach prawnych osoby świadczące usługi seksualne są poddawane systematycznej przemocy fizycznej, seksualnej i werbalnej, a także groźbom ze strony funkcjonariuszy organów ścigania. Przemoc emocjonalna, nękanie, groźby, szantaż i wymuszanie to najczęstsze formy przemocy zgłaszane przez osoby pracujące seksualnie w całej Europie, przy czym najwyższe wskaźniki tych form przemocy zaobserwowano wśród osób pracujących w modelu szwedzkim. Osoby pracujące w systemach kryminalizacji i częściowej kryminalizacji, trans kobiety i osoby pracujące na zewnątrz są szczególnie narażone na przemoc fizyczną i seksualną ze strony policji. Co więcej, nasze ustalenia podkreślają, że whorefobia, rasizm, ksenofobia i transfobia są głęboko zakorzenione w strategiach policyjnych w całej Europie – potwierdzając liczne badania wskazujące na to, że osoby z (wielokrotnie) marginalizowanych i kryminalizowanych społeczności są bardzo narażone na przemoc ze strony policji, w szczególności przemoc seksualną wobec kobiet i mniejszości seksualnych.

Powszechność i systemowy charakter przemocy i nękania ze strony policji w Europie odzwierciedlają szkodliwe polityki państwowe,

które tolerują i normalizują strukturalną i systemową przemoc wobec osób pracujących seksualnie. Kryminalizacja i inne represyjne polityki wymierzone w osoby świadczące pracę seksualną, w tym restrykcyjne regulacje migracyjne, sprzyjają represyjnym, zorientowanym na karanie strategiom policyjnym. Strategie te, z kolei, tworzą warunki sprzyjające nadużyciom i brutalności ze strony policji. Zwolenniczy model szwedzkiego i innych represyjnych podejść do pracy seksualnej pokładają zaufanie w policji i organach ścigania, wierząc, że zwiększona kryminalizacja branży usług seksualnych zmniejszy liczbę osób świadczących lub kupujących usługi seksualne. Przekonanie to opiera się na założeniu, że organy ścigania będą chronić kobiety oferujące usługi seksualne przed przemocą. Nasze dane pokazują jednak, że wszystkie formy kryminalizacji, w tym model szwedzki, częściowa kryminalizacja i restrykcyjne ramy regulacyjne, jak w przypadku legalizacji, nie chronią osób pracujących seksualnie przed nadużyciami ze strony policji. Wręcz przeciwnie, zwiększona obecność policji w miejscach pracy seksualnej i poddanie osób pracujących seksualnie wzmożonemu nadzorowi i kontroli nie tylko nie podnosi poziomu ich bezpieczeństwa, ale aktywnie zwiększa ich narażenie na nękanie i przemoc ze strony policji. Zamiast promować bezpieczeństwo i dobrostan, większe zaangażowanie policji stwarza warunki, w których nadużycia władzy i przemoc policyjna stają się powszechne.

Represyjne strategie policyjne i powszechna przemoc ze strony policji zagrażają bezpieczeństwu, zdrowiu, dobrostanowi

i podstawowym prawom osób pracujących seksualnie. Tego rodzaju działania zmuszają je do pracy w coraz bardziej niebezpiecznych warunkach, odbierając możliwość ochrony przed nękaniami, wyzyskiem i przemocą ze strony klientów, osób podszywających się pod klientów, trzecich stron czy przypadkowych przechodniów.

Przemoc ze strony policji poważnie ogranicza również dostęp osób pracujących seksualnie do wymiaru sprawiedliwości. Doświadczenia wcześniejszych nadużyć, molestowania czy przemocy są jednym z głównych powodów, dla których wiele z nich nie zgłasza przestępstw, których padły ofiary. W rezultacie agresywni klienci i inni sprawcy często pozostają bezkarni, co wzmacnia poczucie bezkarności i tworzy warunki sprzyjające przemocy.⁴ W takich warunkach przestępcy wykorzystują lęk osób pracujących seksualnie przed kontaktem z organami ścigania oraz bierność policji, utwierdzając się w przekonaniu, że nie poniosą żadnych konsekwencji.⁵

Co więcej, rutynowe zaniedbania i ignorowanie przez policję przemocy, której doświadczają osoby pracujące seksualnie utrwała kulturę, w jakiej przemoc ta jest normalizowana i akceptowana.⁶ Kiedy sprawcami są sami

funkcjonariusze policji i przedstawiciele organów ścigania, osoby świadczące usługi seksualne są postrzegane przez innych jako łatwy cel, co zwiększa ich podatność na dalsze krzywdy. Ostatecznie, gdy policja sama dopuszcza się przemocy, osoby świadczące usługi seksualne nie mają się do kogo zwrócić – są skrzywdzone i porzucone przez instytucję, która miała je chronić, pozbawione jakiejkolwiek bezpiecznej drogi do sprawiedliwości i pomocy.

4 ESWA (2024). *“Exposed from all sides”: The Role of Policing in Sex Workers’ Access to Justice*; Struyf, P. (2022). To Report or Not to Report? A Systematic Review of Sex Workers’ Willingness to Report Violence and Victimization to Police. *Trauma, Violence, & Abuse*, 24(5), pp. 3065–3077. <https://doi.org/10.1177/15248380221122819>.

5 Campbell, R. & Sanders, T. (2021). *Sex Work and Hate Crime: Innovating Policy, Practice and Theory*. London: Palgrave Macmillan.

6 Crago, A.-L., et al. (2021). Sex Workers’ Access to Police Assistance in Safety Emergencies and Means of Escape From Situations of Violence and Confinement Under an “End Demand” Criminalization Model: A Five City Study in Canada. *Social Sciences*, 10(1), pp. 13–27. <https://doi.org/10.3390/socsci10010013>.

REKOMENDACJE

Podkreślając powszechność policyjnej przemocy wobec osób pracujących seksualnie, nadużycia ze strony organów ścigania oraz systemowe zaniedbania państwa i jego instytucji w zapewnieniu ochrony i równego dostępu do sprawiedliwości osobom świadczącym usługi seksualne, niniejszy raport wzywa do wprowadzenia sprawiedliwości transformacyjnej jako alternatywy wobec obecnych metod nadzoru policyjnego. Sprawiedliwość transformacyjna to podejście, które ma na celu zmianę warunków umożliwiających czynienie krzywdy i przemoc, bez odwoływania się do działań policji, karceralnych strategii i wymiaru sprawiedliwości karnej. Obejmuje ono kilka kluczowych kroków: dekryminalizację pracy seksualnej; ograniczenie uprawnień i finansowania policji; oraz inwestowanie w działania podejmowane przez społeczność w odpowiedzi na przemoc, naruszenia praw i inne formy krzywdy.

Dekryminalizacja pracy seksualnej i uchylenie wszystkich szkodliwych przepisów, które są wymierzone w osoby pracujące seksualnie, a także w osoby, z którymi współpracują, w miejsca pracy czy klientów jest kluczowym krokiem w ochronie osób pracujących seksualnie przed nękaniami i przemocą ze strony policji. Zwiększenie kryminalizacji – na co kładą nacisk feministki karceralne, decydenci polityczni oraz przeciwnicy pracy seksualnej, dążący do wyeliminowania prostytucji i „uratowania” osób świadczących usługi seksualne – naraża społeczność osób pracujących seksualnie na bardziej represyjne działania policji i zwiększa ich podatność na nadużycia ze strony funkcjonariuszy. Pełna dekryminalizacja jest jedyną polityką, która

wykazała skuteczność w ochronie przed przemocą i prześladowaniem ze strony policji.⁷ Jest też niezbędnym pierwszym krokiem do zwalczania uprzedzeń i dyskryminacji zakorzenionych w strukturach policyjnych oraz do umożliwienia skutecznego wsparcia dla osób pracujących seksualnie i innych marginalizowanych społeczności.

Podejście oparte na sprawiedliwości transformacyjnej oznacza również wezwanie do zajęcia się nadużyciami policji i brakiem odpowiedzialności za nie. Niniejsze badania podkreślają brutalność, korupcję i dyskryminujący charakter działań policji. Działania mające na celu zwiększanie różnorodności w policji, treningi i uwrażliwiające szkolenia mają, jak się okazuje, ograniczony wpływ ponieważ nie są w stanie zaradzić ani systemowemu piętnowaniu pracy seksualnej, ani rasizmowi, ksenofobii, seksizmowi, transfobii i homofobii, które przyczyniają się do złego traktowania społeczności osób pracujących seksualnie w Europie.⁸ Przemoc policyjna jest kwestią strukturalną i wymaga rozwiązań strukturalnych, takich jak ograniczenie uprawnień policji

7 Council of Europe Commissioner for Human Rights. (2024). *Protecting the Human Rights of Sex Workers*. Platt, L., et al. (2018). Associations Between Sex Work Laws and Sex Workers' Health: A Systematic Review and Meta-Analysis of Quantitative and Qualitative Studies. *PLOS Medicine*, 15(12), e1002680. <https://doi.org/10.1371/journal.pmed.1002680>.

8 Kaba, M. & Ritchie, A. (2022). *No More Police: A Case for Abolition*. New York: The New Press; Stardust, Z., et al. (2021). "I wouldn't call the cops if I was being bashed to death." *Sex Work, Whore Stigma and the Criminal Legal System. International Journal for Crime, Justice and Social Democracy*, 10(3), pp. 142–157. <https://doi.org/10.5204/ijcjsd.1894>.

i zmniejszenie rozmiaru, zakresu i wpływu policji na społeczeństwo. Zamiast rozszerzać władzę policji, niniejszy dokument postuluje znaczące ograniczenie prerogatyw organów ścigania oraz przesunięcie środków z policji w inne obszary.

Odejście od działań policyjnych wiąże się z przekierowaniem środków finansowych z organów ścigania na anty-karceralne działania podejmowane przez społeczności i ukierunkowane na sprawiedliwość społeczną. Sprawiedliwość transformacyjna nadaje priorytet inwestycjom w społeczności, opierając się na założeniu, że to właśnie społeczności są w stanie najlepiej rozpoznawać i zapobiegać przemocy dotyczącej ich członkinie i członków. Organizacje zrzeszające osoby pracujące seksualnie mają do odegrania kluczową rolę w kształtowaniu polityki i wspieraniu

swoich społeczności. To one również przede wszystkim poprawiają dostęp osób pracujących seksualnie do wymiaru sprawiedliwości i zwiększają równość wobec prawa.

Decydenci krajowi i międzynarodowi, w tym Rada Europy i instytucje Unii Europejskiej, muszą nadać priorytet pełnej dekryminalizacji pracy seksualnej, ograniczeniu uprawnień policji i stałym inwestycjom w społecznościowe, nie zorientowane na karanie formy reagowania na przemoc i naruszenia praw, jakich doświadczają osoby pracujące seksualnie. Osoby pracujące seksualnie muszą być objęte pełną ochroną prawną i mieć możliwość nieskrępowanego korzystania ze swoich praw. Przede wszystkim muszą mieć możliwość życia i pracy wolnej od przemocy, nękania i nadużyć ze strony policji.

Niniejszy dokument strategiczny opiera się na ustaleniach projektu badawczego European Sex Workers Rights Alliance i na raporcie badawczym European Sex Workers Rights Alliance (ESWA), (2024), *Exposed from all sides: The Role of Policing in Sex Workers' Access to Justice*. Projekt badawczy został sfinansowany przez PORTICUS, The Open Society Foundation i Fundację OAK.